

सर्वभूतेशयस्मिन्त्रैलोक्यंचक्रवत्चक्राढ्यपिपीलिकावत् परवशत्वेनपरिवर्ततेकेशैरिवचिद्रश्मिभिर्वानिर्बव्यामोतीतिकेशवत्तं पुरुषर्षभंपुरुषाअन्मथ्यादयःपंचतेषांक्लृपभंशेषुमुत्तमंषष्ठमित्यर्थः ॥ ११ ॥
 पितृनिनि अव्ययःअपरिणामी ॥ १२ ॥ तथैवेति वेदकर्तृत्वंब्रह्मणोमहतोभूतस्यनिःश्वसितमेतद्यद्वेदइत्यादिश्रुतिसिद्धं वाचाविरूपमित्ययेतिवेदमित्यत्वचनंतुवर्णपदायानुपूर्व्यविभ्रंशमात्रपरं प्रलीयते
 स्मिन्महदादिकार्यंसप्रलयस्तं प्रकरोतीतिप्रकृतिःतांलयोत्पत्तिस्थानंमायाशबलमपिसहजइत्यर्थः तथाचश्रुतिःनासदासीन्नदानीनासीद्विजो नोव्योमापरोयदिति सदसद्रजःशब्दितानांप्रधान
 शून्यपरमाणूनामानुमानिकानामिवश्रौतस्यपरव्योश्रोपिमायाशबलापरनाम्नःसृष्टेःप्रागभावंवदंतीतस्यापिजन्यत्वंदर्शयति मायायास्तुच्छत्वात् ब्रह्मणश्चासंगत्वान्नतयोरेकीभावलक्षणतात्विकंशाबल्यं
 संभवति तुच्छेनावचपिहितंयदासीत् असंगोऽस्यंपुरुषइतिश्रुतिभ्यां तस्मात्सृष्टेःप्राक्मायाशबलंब्रह्मासीदित्युक्तिर्मायायांस्थित्वैवयुक्तानतुवस्तुत्वा यथोक्तं अस्याविद्येत्यविद्यायामेवासित्वाप्रक
 ल्यतइति अतोयुक्तमुक्तंप्रकृतिंसृजतेइति रज्जूरगवत्प्रतीतिसमकालायाएवतत्सृष्टेरुपगमादितिदिक् ॥ १६ ॥ यथेति प्रत्यब्दंयथावसंतेआभट्टस्याप्येमेमह्लिकावर्षासुिकदंबानियमेनपुष्पि

त्रैलोक्यंसर्वभूतेशेचक्रवत्परिवर्तते ॥ यत्तदक्षरमव्यक्तममृतंब्रह्मशाश्वतं ॥ वदंतिपुरुषव्याघ्रकेशवंपुरुषर्षभं ॥ १४ ॥ पितृन्देवानृषींश्चैवतथावैयक्षराक्षसा
 न् ॥ नागासुरमनुष्यांश्चसृजतेपरमोव्ययः ॥ १५ ॥ तथैववेदशास्त्राणिलोकधर्माश्चशाश्वतान् ॥ प्रलयंप्रकृतिंप्राप्ययुगादौस्तृजतेपुनः ॥ १६ ॥ यथर्तावतुल्लि
 गानिनानारूपाणिपर्यये ॥ दृश्यंतेतानितान्येवतथाभावायुगादिषु ॥ १७ ॥ अथयद्यदाभातिकालयोगाद्युगादिषु ॥ तत्तदुत्पद्यतेज्ञानंलोकयात्राविधानजं
 ॥ १८ युगांतैऽर्त्तहितान्वेदान्सेतिहासान्महर्षयः ॥ लेभिरेतपसापूर्वमनुज्ञाताःस्वयंभुवा ॥ १९ ॥ वेदविद्वेदभगवानवेदांगानिबृहस्पतिः ॥ भार्गवोनीतिशास्त्रं
 तुजगादजगतोहितं ॥ २० ॥ गांधर्वनारदोवेदभरद्वाजोधनुर्ग्रहं ॥ देवर्षिचरितंगार्ग्यःरुष्णात्रेयश्चिकित्सितं ॥ २१ ॥ न्यायतंत्राण्यनेकानितैस्तैरुक्तानि
 वादिभिः ॥ हेत्वागमसदाचारैर्यदुक्तंतदुपास्यतां ॥ २२ ॥ अनाद्यंतत्परंब्रह्मनेदेवानर्षयोविदुः ॥ एकस्तेद्वेदभगवान्ध्यातानारायणःप्रभुः ॥ २३ ॥

ताम्रंवांति एवंब्रह्महरविष्णवादिषुप्रतिकल्पंसृष्टिप्रलयस्थितिकर्तृत्वंतदातदाआविर्भावति ॥ १७ ॥ एतदेवव्याचष्टे अथेति तत्तत्तस्मिंस्तस्मिन्विषये लोकयात्राव्यवहारस्तस्यविधानंप्रमाणे
 नप्रमेयव्यापनंतजं तेनसोपाधिकमेवब्रह्मामृत्युद्यतेननिरुपाधिकमित्युक्तंभवति ॥ १८ ॥ युगांतियुगादौ अंतर्हितानपूर्वयुगेयऽभूवत्तान् अनुज्ञाताःउपदिष्टाः स्वयंभुवाब्रह्मणा ॥ १९ ॥ वेदवित्भगवान्ब्र
 ह्मावेदांगानिबृहस्पतिर्वेदेतिसंबंधः ॥ २० ॥ २१ ॥ न्यायतंत्राणितात्त्विकवैशेषिककापिलपातंजलादीनि हेतुर्युक्तिःआगमोवेदःसमाचारःप्रत्यक्षतैःप्रमाणैःकृत्वा एतैर्मूर्तिभिर्यद्वल्लुक्तंतत्तदुपास्यतां
 अमुल्यत्वात् तदुपास्यमेवमवेदांतविज्ञेयमित्यर्थः तथाचोपास्यस्याब्रह्मत्वंश्रुतिराह तदेवब्रह्मत्वंविद्धिनेदंयदिदमुपासतइति ॥ २२ ॥ अनाद्यं नास्तिआद्यकारणंयस्यतत् यद्वाआद्यौविदितमाद्यंतदन्यद्
 नाद्यंसर्गादौअविदितमित्यर्थः कथंतद्दिदेवानविदुरित्यतआह एकइत्यादि ॥ २३ ॥